

Sociální distance 2007 - reprezentativní výzkum dospělé populace ČR¹

Koncepce výzkumu

Jiří Šafr

duben, prosinec 2007

Cílem výzkumu je zmapovat stratifikační prostor v rovině subjektivní pomocí speciálních technik škálování a v rovině objektivní změřit postavení respondenta v rámci jeho sociálních sítí. Tématicky vycházíme ze subjektivní evaluace a percepce stratifikačního systému a objektivní sociálně interakční perspektivy stratifikace.

Reprezentativní šetření za dospělé populaci ČR, velikost výběru 1197 respondentů (věk 18-87 let), stratifikovaný náhodný výběr (náhodná procházka). Sběr dat provedla v listopadu a prosinci 2007 Agentura FOCUS - Centrum pro sociální a marketingovou analýzu, spol.s r.o.

Tématické okruhy a koncepty použité ve výzkumu:

- sociální síť - objektivní sociální distance:
 1. generátor pozic (18 profesí) (znalost, síla vazby, pohlaví) [Lin 2001]
 2. generátor jmen (egocentric social network) pro tří přátele a partnera (profese, vzdělání, profesní status, odkud se znají)
- metoda Free sorting: uspořádání 17 profesí do libovolného počtu skupin na základě podobnosti, sebezařazení do skupiny [Coxon, Davies, Jones 1986]
- připisovaná užitečnost profesí (22 povolání)
- význam pojmu „sociální třída“
- percepce stereotypů (evaluační konotace), připisované povahové rysy etnickým skupinám a sociálním třídám [Jackman, Senter 1980].
- třídni vědomí
- modifikovaná Bogardusova škála subjektivní sociální distance (Social Distance Scale) pro profese a etnické skupiny [Laumann 1965]
- heterogenita v přátelských vazbách
- přesvědčení o uspořádání hierarchií ve stratifikačním systému („images of social stratification“)
- osobnostní rysy: extroverze/introverze
- sebezařazení do sociální třídy
- mezigenerační mobilita (vzdělání, povolání otce)
- společenské postavení partnera (vzdělání, profese, profesní status)
- socidemografické a identifikační znaky (profese respondenta ISCO-88)

Dotazníkové šetření bylo doplněno o zvukový záznam 38 rozhovorů v Praze a Ostravě s respondenty ve věku 56-57 let vybraných na základě kvót pro vzdělání a socioprofesionální postavení.

¹ Výzkum byl podpořen juniorským badatelským grantem GA AV ČR „Sociální distance ve stratifikačním prostoru ČR“ (reg. n. B700280603).